

**Utbildningsinspektion i Tjörnarps skola
förskoleklass, grundskola, särskola årskurs 1–6
Norra Rörums skola
förskoleklass och grundskola årskurs 1–6**

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten och besökt Tjörnarps och Norra Rörums skolor den 9 och 10 maj 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Höörs kommun samt Tjörnarps och Norra Rörums skolor, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolorna från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolorna intervjuades rektorn, representanter för personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser.

Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tjörnarps skola	Antal elever
Skolbarnsomsorg	43
Förskoleklass	17
Grundskola	76
Obligatorisk särskola	14

Skolan är centralt belägen i Tjörnarps samhälle som ligger cirka en mil utanför Höör. Skolan ligger naturskönt och är omgiven av skog och natur som ger eleverna rika möjligheter till lek, rörelse och naturupplevelser. Skolan har verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 6, fritidshem samt integrerad obligatorisk särskola från förskoleklass till och med årskurs 6.

Eleverna är indelade i åldershomogena klasser förutom årskurserna 3 och 4 som bildar en åldersblandad klass.

Eleverna kommer både från samhället och landsbygden och en del elever åker skolskjuts.

Skolan är byggd på 1980-talet och i skolans lokaler finns ett kommunbibliotek som även nyttjas av skolan.

Norra Rörums skola	Antal elever
Skolbarnsomsorg	16
Förskoleklass	5
Grundskola	35

Skolan är centralt belägen i Norra Rörum, en by som ligger en och en halv mil norr om Höör. Precis som Tjörnarps skola så är även denna skola omgiven av skog och natur. Skolan har verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 6 samt fritidshem.

Skolans organisation förändras över åren beroende på elevantalet. För närvarande är samtliga klasser förutom årskurs 6 åldersblandade.

Eleverna kommer i huvudsak från landsbygden och de flesta eleverna åker skolskjuts.

Skolan som är från 1950-talet är byggd i två plan. På 1980-talet gjordes en tillbyggnad som består av idrottshall och en mindre samlingslokal som nyttjas både av skolan och av allmänheten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Tjörnarps och Norra Rörums skolor och hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Skolorna erbjuder överlag en utbildning av god kvalitet där särskolan särskilt ska nämnas. De flesta elever trivs och känner sig trygga och på båda skolorna förekommer förebyggande värdegrundsarbete. Resultatet av detta arbete skiljer sig dock åt mellan skolorna. Skolorna har ett väl fungerande system för arbetet med elever i behov av stöd. Elever och föräldrar har möjlighet till påverkan genom olika råd och samarbetet med föräldrarna fungerar väl. Rektorsområdets information om verksamheten håller en god kvalitet.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Eleverna ges inte förutsättningar för att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap (2 kap.6 § grundskoleförordningen, kursplanen för hem och konsumentkunskap).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- För att få en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen bör skolorna utveckla ett uppföljningssystem.
- Skolorna bör förbättra det systematiska förebyggande arbetet med att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.
- Elevernas delaktighet i utarbetandet av skolornas ordningsregler bör förbättras.
- Skolorna bör utveckla sina arbetsformer för elevernas inflytande över undervisningen och arbeta för att göra eleverna medvetna om de nationella målen för undervisningen.
- Skolorna bör förbättra de gemensamma rutinerna och formerna för upprättandet av elevernas individuella utvecklingsplaner.
- Skolornas arbetsplaner bör utarbetas med den delaktighet som förordningen anger. Förutom lärare och övrig personal som idag är delaktiga vid framtagande av arbetsplanen, skall representanter för elever och deras vårdnadshavare ges möjlighet till medverkan.
- Rektorsområdets kvalitetsredovisning bör på ett tydligare sätt struktureras enligt författningens krav. Bland annat bör skolorna tydligare beskriva måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen samt beskriva de åtgärder skolan planerar att genomföra för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Norra Rörums resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar att samtliga elever uppnår målen i matematik medan något färre elever uppnår målen i engelska och svenska. Resultaten på Tjörnarps skola visar att samtliga elever uppnår målen i svenska och engelska medan något färre elever uppnår målen i matematik. På båda skolorna utgörs underlaget av ett så litet antal elever att enstaka elevers resultat märkbart påverkar det sammanställda resultatet. Måluppfyllelsen i ämnen utöver svenska, engelska och matematik kan inte inspektörerna bedöma eftersom skolorna saknar en övergripande uppföljning i dessa ämnen. Inspektörerna bedömer att skolornas kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik är goda

men att skolorna bör utveckla ett uppföljningssystem som ger en samlad bild av elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen avseende mål att uppnå för årskurs 5.

Utför intervjuer med elever, föräldrar och lärare på Tjörnarps skola framgår att eleverna är positiva till skolarbetet och att klimatet på skolan uppfattas som gott. Eleverna trivs och känner sig trygga. Särskilt skall nämnas särskolans elever som uttrycker sig i mycket positiva ordalag om skolarbetet, lärarna och om att de känner sig accepterade på skolan. Vid intervjuer på Norra Rörums skola framkom en varierad bild av skolmiljön. Skolan som är liten erbjuder i grunden en trygg miljö där de flesta eleverna trivs och uppskattar skolan. Samtidigt framhölls positiva såväl som negativa sidor med skolans litenhet. Positivt att alla känner varandra och blir sedda, men negativt för elever som det finns problem kring. De uppmärksammas mer och kan lätt bli utsedda till ”problembärare”. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att lagen om diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever härvidlag har skärpt skolans ansvar. Föräldrar och elever från Norra Rörums skola framhöll vidare vid intervjuer att klimatet mellan elever och lärare ibland upplevs som negativt av elever och att detta påverkar den allmänna trivselen i klasserna. Eleverna uttryckte det som ”att det känns som om lärarna inte tycker om oss”. Inspektörerna bedömer att eleverna på Norra Rörums skola i huvudsak är trygga men att skolan bör följa upp och arbeta för att samtliga elever skall trivas.

Sammanfattning

Skolornas kunskapsresultat är goda i de ämnen inspektörerna kunnat bedöma. Skolorna bör utveckla ett uppföljningssystem som ger en som ger en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. De flesta elever känner sig trygga och trivs men vid inspektionstillfället fanns det elever som inte trivdes, vilket Norra Rörums skola bör följa upp och arbeta med.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. Barn och elever skall delta i upprättandet av planen. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år i skolans kvalitetsredovisning. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS: 2007:7)

I rektorsområdet har upprättats en gemensam likabehandlingsplan som omfattar hela rektorsområdet. Enligt författningen skall det i planen tydligt framgå att det rör sig om olika verksamheter. Den upprättade planen saknar en konkret beskrivning av det förebyggande arbetet kopplat till vart och ett av de fem diskrimineringsområdena. Vidare bör i planen förtydligas vilka förebyggande åtgärder som de olika verksamheterna planerar utifrån aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Eleverna som enligt lagen skall vara delaktiga vid upprättandet av planen uppger vid intervjuer att de inte känner till att det finns någon sådan plan. Inspektörerna bedömer att rektorsområdets likabehandlingsplan måste förbättras för att motsvara författningens krav. Se vidare kommunrapporten.

Arbetet för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling skall enligt Skolverkets allmänna råd ge barn, elever och personal återkommande möjlighet till att gemensamt reflektera kring förhållningssätt, värderingar, normer och relationer. Enligt skolornas dokumentation genomförs ett antal förebyggande åtgärder. I skolornas kamratstödgrupper, elevråd och skolråd diskuteras etiska frågor och förhållningssätt. På Norra Rörums skola är lektioner som rör etik och empati inlagda på schemat men trots detta är skolans resultat av arbetet inte odelat positivt. Vid intervjuer framkom att det finns elever som inte trivs, vilket beskrivs mer under resultatavsnittet. På båda skolorna finns antimobbningsteam och varje år görs en enkät av elevernas trygghet och trivsel. Vid intervjuer framkom att genomförandet av de förebyggande åtgärderna skiljer sig åt mellan lärarna, en del genomför kontinuerligt kompisamtal, klassråd eller andra former av etiska samtal, medan andra lärare genomför samtal först då någon direkt händelse ger anledning till detta. Inspektörerna bedömer att skolorna överlag bedriver ett bra förebyggande arbete för att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling men att det systematiska värdegrundsarbetet bör förbättras. Inspektörerna vill särskilt peka på behovet av att följa upp värdegrundsarbetet på Norra Rörums skola.

Enligt grundskoleförordningen skall det finnas ordningsregler för varje skola och dessa skall följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras föräldrar. På båda skolorna finns det äldre regler som enligt eleverna alltid har funnits och som de anser behöver förnyas. Vid de tillfällen som eleverna har fått yttra sig över reglerna, som i dokumentationen benämns trivselregler, har de inte uppfattat det som att deras förslag till förändringar beaktats. Inspektörerna bedömer att elevernas delaktighet vid upprättandet av skolans ordningsregler bör förbättras.

Inflytande och arbetssätt i undervisningen

Skollagen och läroplanen anger att eleverna i grundskolan i takt med stigande ålder och mognad skall ha ett ökat inflytande över sin utbildning och delaktighet i det inre arbetet i skolan. Rektorn är ytterst ansvarig för att läraren utvecklar sina arbetsformer så att elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer gynnas. Av intervjuer framgår att elevernas inflytande över undervisningen är begränsad. Enligt lärarna kan eleverna påverka arbetssätt och arbetsformer men inte innehållet i undervisningen. De yngre eleverna tycker att de ibland får bestämma lite över undervisningen, till exempel om man vill göra någon uppgift klar. De äldre eleverna anser att de möjligen kan påverka arbetssättet, men sällan eller aldrig innehållet i undervisningen. För att eleverna ska kunna utöva det inflytande över undervisningen som läroplanen anger, krävs att eleverna är välbekanta med målen för utbildningen. Vid samtal med elever visade det sig att flertalet inte känner till målen, vilket också bekräftades vid samtal med lärarna, ”vi har diskute-

rat att sätta upp målen i klassrummen, men det har inte blivit av”. Inspektörerna bedömer att skolorna bör utveckla sitt arbete med ett ökat elevinflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer. Vidare bör skolorna utveckla sitt arbete med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen.

Individanpassning och stöd

Enligt grundskoleförordningen skall en elev ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts i slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver stöd. Rektorsområdet har ett fungerande system för att identifiera elever i behov av stöd. På båda skolorna finns det specialpedagoger som tillsammans med rektorn bildar ett lokalt resursteam. Tjörnarps skola har inrättat en pedagogisk verkstad där skolans specialpedagog arbetar tillsammans med en fritidspedagog och hit kan elever gå som behöver särskilt stöd i sin undervisning. Bedömningen av behovet görs av klasslärare och specialpedagog som tillsammans med förälder upprättar åtgärdsprogram för eleven. Enligt skolans bedömning ges stödinsatser till elever i den omfattning som motsvarar behovet. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet har ett väl fungerande system för att identifiera elever i behov av stöd och att stöd ges till de elever som är i behov av det.

Utvärdering av lärandet

Enligt grundskoleförordningen skall lärare, elev och vårdnadshavare minst en gång per termin genomföra utvecklingssamtal. I samband med utvecklingssamtalet skall läraren upprätta en individuell utvecklingsplan för varje elev. Planen bör utgå från den sammanfattande bedömning av elevens kunskaper i förhållande till målen i läroplanen och kursplanerna som gjorts inför utvecklingssamtalet. För att följa upp den enskilde elevens kunskapsutveckling har rektorsområdet utarbetat en lokal kursplan med ett uppföljningssystem för samtliga ämnen utifrån målen i den nationella kursplanen. Vid föräldraintervjuer framkom önskemål om att få ta del av underlaget före utvecklingssamtalet för att på så sätt vara bättre förberedd. Enligt föräldrarna beror det på den enskilde läraren hur detta görs. Det framkom vidare att det finns lärare som redan före utvecklingssamtalet upprättat den individuella utvecklingsplanen. Intervjuade elever och föräldrar var i övrigt nöjda med utvecklingssamtalen och såg sig som jämlika parter under samtalet. Inspektörerna bedömer att lärarna har ett bra system för uppföljning av den enskilde elevens kunskapsutveckling men att gemensamma rutiner och former för arbetet med elevernas individuella utvecklingsplaner bör förbättras.

Ledning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Ansvaret för den pedagogiska ledningen ligger enligt skollagen och läroplanen hos rektor som också skall hålla sig väl förtrogen med det dagliga arbetet och verka för att utbildningen utvecklas. Enligt intervjuer är rektorn väl insatt i verksamheten och personal, elever och föräldrar är nöjda med den information de får och anser att de kan nå rektorn då de behöver det. Enligt personalen är det rektorn som initierar och driver utvecklingsfrågor. Utvecklingsarbetet under det senaste året har bland annat varit inriktat på att utarbeta och implementera elevernas individuella utvecklingsplaner och på att utarbeta en lokal kursplan utifrån de nationella kursplanerna. Inspektörerna bedömer att rektorn är väl insatt i verksamheten och är också den som verkar för att utbildningen utvecklas.

Grundskoleförordningen anger att det skall finnas en arbetsplan för hur skolan skall genomföra de fastställda målen för utbildningen. Arbetsplanen skall utarbetas under medverkan av personal samt företrädare för eleverna och deras vård-

nadshavare. Arbetsplanen skall kontinuerligt följas upp och utvärderas. Vid upprättandet av skolornas arbetsplan har personalen varit delaktig men inte representerat elever och deras vårdnadshavare. Inspektörerna bedömer att skolornas arbetsplan bör utarbetas med den delaktighet som förordningen anger.

Enligt förordningen skall varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning för uppföljning och utvärdering av verksamheten i relation till de nationella målen. Skolan skall i kvalitetsredovisningen beskriva vilka åtgärder som planeras för en ökad måluppfyllelse. Rektorsområdets kvalitetsredovisning utgår från en mall som är gemensam för kommunen. I rektorsområdets kvalitetsredovisning saknas en tydlig beskrivning av resultat och måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen och det är svårt att utläsa vilka konkreta åtgärder som skolan planerar att genomföra för att öka måluppfyllelsen. Inspektörerna bedömer att rektorsområdets kvalitetsredovisning på ett tydligare sätt bör struktureras enligt författningens krav.

Sammanfattning

Skolorna bedriver överlag ett bra förebyggande arbete för att motverka diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling men det systematiska värdegrundsarbetet bör förbättras. Resultatet av värdegrundsarbetet skiljer sig åt mellan skolorna och Norra Rörums skola bör följa upp resultatet av arbetet.

Skolorna bör utveckla sina arbetsformer för elevernas inflytande över undervisningen och arbeta för att göra eleverna medvetna om de nationella målen för utbildningen. Skolorna har ett väl fungerande system för att identifiera elever i behov av stöd och stöd ges till de elever som har behov av det. Det finns ett system för uppföljning av den enskilde elevens kunskapsutveckling men gemensamma rutiner och former för arbetet med elevernas individuella utvecklingsplaner bör förbättras.

Rektorn är väl förtrogen med verksamheten och är också den som verkar för att utbildningen utvecklas.

Skolornas arbetsplaner bör utarbetas med den delaktighet som förordningen anger och den upprättade kvalitetsredovisningen bör struktureras enligt författningens krav.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till grundskolans utbildning och information

Enligt grundskolans kursplan finns mål att uppnå i ämnet hem- och konsumentkunskap för årskurs 5. Undervisning i hem- och konsumentkunskap är schemalagt i årskurs 6 på Tjörnarps skola. På Norra Rörums skola framgår det inte om undervisningen i ämnet syftar till att eleverna når kunskapsmålen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att eleverna inte ges förutsättningar för att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap enligt författningens krav.

Skolornas information om verksamheten är tydlig och lättförståelig. I rektorsområdets utvecklingsplan som sänds hem till skolans elever och föräldrar finns verksamhetens aktuella styrdokument sammanställda på ett informativt sätt.

Personal och materiella resurser

Rektorsområdets lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och på båda skolorna finns specialpedagogtjänster.

Skolans lokaler i Norra Rörum är av äldre datum och skulle behöva fräschas upp enligt elever, personal och föräldrar. Detta gäller även inredningen som ger ett slitet intryck. Tjörnarps skola som är byggd trettio år senare har lokaler som håller normal standard. Vid intervjuer framkom att en del av skolornas läromedel är i behov av att förnyas och att antalet datorer är för få för att vara lätt tillgängliga för eleverna. På Tjörnarps skola finns ett bibliotek som även allmänheten har tillgång till. I Norra Rörum använder sig skolan av kommunbiblioteket som ligger en liten bit från skolan. Båda skolorna har väl tilltagna utemiljöer.

Sammanfattning

Undervisning i hem- och konsumentkunskap måste ges så att eleverna har förutsättningar att nå målen i årskurs 5. Rektorsområdets information är tydlig och lättförståelig. Tjörnarps skollokaler håller normal standard medan Norra Rörums lokaler är i behov av uppfräschning. En del läromedel behöver förnyas och datorerna är få i förhållande till antal elever.

Datum	Ort
2007-10-12	Lund

Birgitta Nilsson
Tommy Månsson